

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. rugsėjo 14 d. *

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnis – Principas *ne bis in idem* – Pirmojo proceso, pradėto dėl azartinius lošimus reglamentuojančio nacionalinės teisės akto pažeidimo, galutinis užbaigimas – Baudžiamojo pobūdžio administracinė sankcija, skirta už tas pačias veikas, pažeidus kitą šio teisės akto nuostatą – Pirmasis procesas, užbaigtas dėl klaidingo padarytos nusikalstamos veikos kvalifikavimo“

Byloje C-55/22

dėl 2022 m. sausio 18 d. *Landesverwaltungsgericht Vorarlberg* (Forarlbergo apygardos administracinis teismas, Austrija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. sausio 28 d., pagal EB 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

NK

prieš

Bezirkshauptmannschaft Feldkirch

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. G. Xuereb (pranešėjas), teisėjai A. Kumin ir I. Ziemele,

generalinis advokatas A. M. Collins,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Schmoll ir C. Leeb,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos S. Grünheid ir M. Wasmeier,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 50 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant NK ir *Bezirkshauptmannschaft Feldkirch* (Feldkircho teritorinė administracinė institucija, Austrija) ginčą dėl administracinių nuobaudų, kurias ši institucija skyrė NK už Austrijos teisės aktų, reglamentuojančių azartinius lošimus, nuostatų pažeidimus.

Teisinis pagrindas

- 3 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1989 m. gruodžio 21 d. *Glücksspielgesetz* (Azartinių lošimų įstatymas) (*BGBI.* 620/1989) (toliau – *GSpG*), 2 straipsnyje „Loterijos“ nustatyta:

„1. Loterijos yra azartiniai lošimai:

- 1) kuriuos rengia, organizuoja, siūlo ar suteikia galimybę žaisti verslininkas ir
- 2) kuriuos lošdami lošėjai ar kiti asmenys, dalyvaudami lošime, moka pinigines įmokas (statymus), ir
- 3) dėl kurių verslininkas, lošėjai ar kiti asmenys tikisi gauti piniginę išmoką (laimėjimą).

2. Verslininkas yra asmuo, kuris savarankiškai ir nuolat vykdo veiklą, siekdamas gauti pajamų iš azartinių lošimų organizavimo, net jei šia veikla nesiekama pelno.

Kai keli asmenys susitaria konkrečioje vietoje siūlyti dalines paslaugas siekdami organizuoti azartinius lošimus, kuriuos lošiant mokamos piniginės išmokos, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktus, visi asmenys, kurie tiesiogiai dalyvauja organizuojant azartinius lošimus, laikomi verslininkais, net jeigu jie nesiekia gauti pajamų arba tik dalyvauja rengiant, organizuojant ar siūlant azartinius lošimus.

<...>

4. Draudžiamos loterijos – tai loterijos, kurioms vykdyti, remiantis šiuo federaliniu įstatymu, neišduota jokia licencija ar leidimas ir kurios priskirtos federacinės valstybės monopoliui azartinių lošimų srityje, kaip numatyta 4 straipsnyje.“

4 *GSpG* 52 straipsnyje „Nuostatos dėl administracinių baudžiamųjų sankcijų“ numatyta:

„1. Padariusiu administracinį nusižengimą, už kurį administracinė institucija gali paskirti <...> iki 60 000 EUR baudą <...>, laikomas:

1) asmuo, kuris kaip verslininkas, kad būtų galima dalyvauti iš nacionalinės teritorijos, rengia, organizuoja ar suteikia galimybę lošti draudžiamose loterijose, kaip tai suprantama pagal 2 straipsnio 4 dalį, arba jose dalyvauja kaip verslininkas, kaip tai suprantama pagal 2 straipsnio 2 dalį;

<...>

2. Jeigu 1 dalies 1 punktas pažeidžiamas naudojant ne daugiau kaip tris lošimo automatus ar kitus teisės aktų neatitinkančius įrenginius, už kiekvieno lošimo automato ar kito teisės aktų neatitinkančio įrenginio naudojimą gali būti skiriama bauda nuo 1 000 iki 10 000 EUR, kai pažeidimas padaromas pirmą kartą, o pakartotinio pažeidimo atveju – nuo 3 000 iki 30 000 EUR. Jeigu pažeidimas padaromas naudojant daugiau kaip tris lošimo automatus ar kitus teisės aktų neatitinkančius įrenginius, už kiekvieno lošimo automato ar kito teisės aktų neatitinkančio įrenginio naudojimą gali būti skiriama bauda nuo 3 000 iki 30 000 EUR, kai pažeidimas padaromas pirmą kartą, o pakartotinio pažeidimo atveju – nuo 6 000 iki 60 000 EUR.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

5 NK yra įstaigos I valdytojas.

6 Per 2017 m. gruodžio 29 d. šioje įstaigoje atliktą patikrinimą buvo nustatyta, kad joje buvo įrengti keturi veikiantys azartinių lošimų automatai, nors nebuvo išduota licencija juos eksploatuoti.

7 2018 m. vasario 19 d. sprendimu Feldkircho apskrities administracinė institucija skyrė NK administracinę sankciją, t. y. keturias baudas, kurios galėjo būti pakeistos laisvės atėmimo bausmėmis, už *GSpG* 52 straipsnio 1 dalies 1 punkte, siejamame su 2 straipsnio 2 ir 4 dalimis ir 4 straipsniu, nurodytą trečiąją inkriminuojamą veiką dėl to, kad jis, kaip verslininkas, suteikė galimybę dalyvauti azartiniuose lošimuose, rengiamuose draudžiamų loterijų forma.

8 2018 m. rugpjūčio 13 d. Sprendimu *Landesverwaltungsgericht Vorarlberg* (Forarlbergo apygardos administracinis teismas, Austrija), kuris šioje byloje yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, panaikino 2018 m. vasario 19 d. sprendimą ir užbaigė procesą motyvuodamas tuo, kad, remiantis nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, NK nesuteikė galimybės lošti azartinių lošimų, kaip tai suprantama pagal *GSpG* 52 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą trečiąją inkriminuojamą veiką, bet rengė tokius lošimus, kaip tai suprantama pagal 52 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą pirmąją inkriminuojamą veiką. Minėto teismo teigimu, Feldkircho apskrities administracinės institucijos sprendimo pakeitimas tiek, kad NK, kaip įstaigos I valdytojas, turi atsakyti už draudžiamų lošimų rengimą, reiškė „neleistiną vienos veikos pakeitimą kita“.

9 Nei Feldkircho apskrities administracinė institucija, nei *Bundesminister für Finanzen* (Federalinis finansų ministras, Austrija) nepateikė kasacinio skundo dėl 2018 m. rugpjūčio 13 d. sprendimo, nors teisiškai turėjo tokią galimybę.

- 10 2018 m. lapkričio 30 d. sprendimu Feldkircho apskrities administracinė institucija skyrė NK administracinę sankciją, t. y. keturias baudas, kurios galėjo būti pakeistos laisvės atėmimo bausmėmis, už *GSpG* 52 straipsnio 1 dalies 1 punkte, siejamame su 2 straipsnio 2 ir 4 dalimis ir 4 straipsniu, nurodytos trečiosios inkriminuojamos veikos padarymą todėl, kad jis, kaip verslininkas, 2017 m. gruodžio 29 d. suteikė galimybę lošti azartinius lošimus, rengiamus draudžiamų loterijų forma.
- 11 2019 m. liepos 4 d. sprendimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas panaikino 2018 m. lapkričio 30 d. sprendimą. Jis pažymėjo, kad Feldkircho apskrities administracija dar kartą nubaudė NK už tas pačias veikas, padarytas toje pačioje vietoje ir tuo pačiu metu, ir tiesiog pritaikė kitokį jų teisinį kvalifikavimą. Šio teismo teigimu, tai buvo dviguba arba daugkartinė bausmė, kaip tai suprantama pagal 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos protokolo Nr. 7 4 straipsnio 1 dalį. Todėl jis nusprendė, kad šis sprendimas turi būti panaikintas ir kad reikia užbaigti administracinį baudžiamąjį procesą.
- 12 Feldkircho apskrities administracinė institucija pateikė *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija) kasacinį skundą dėl 2019 m. liepos 4 d. sprendimo.
- 13 2021 m. birželio 14 d. sprendimu *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas) panaikino 2019 m. liepos 4 d. sprendimą, motyvuodamas tuo, kad galutinis baudžiamosios bylos užbaigimas 2018 m. rugpjūčio 13 d. sprendimu netrukdo tęsti baudžiamosios bylos, iškeltos siekiant konstatuoti *GSpG* 52 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytos pirmos inkriminuojamos veikos padarymą, ir taip nuteisti NK už tą nusikalstamą veiką.
- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuriam, priėmus 2021 m. birželio 14 d. sprendimą, dar kartą pavesta priimti sprendimą, patikslina, kad pagal *Verwaltungsgerichtshofgesetz* (Aukščiausiojo administracinio teismo įstatymas) 63 straipsnio 1 dalį jam iš esmės privaloma *Verwaltungsgerichtshof* (Administracinis teismas) atlikti teisinę analizę, tačiau pagal to paties teismo jurisprudenciją ši pareiga netaikoma, jeigu po *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas) sprendimo Teisingumo Teismas priima kitokį sprendimą.
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagal Chartijos 50 straipsnį draudžiama vykdyti naują baudžiamąjį persekiojimą, jeigu baudžiamoji byla, iškelta pagal *GSpG* dėl tų pačių veikų, dėl kurių vykdomas naujas baudžiamasis persekiojimas, tačiau pagal kitą *GSpG* nuostatą, buvo užbaigta pasibaigus teismo posėdžiui, per kurį šios veikos buvo išnagrinėtos.
- 16 Dėl Chartijos taikytinumo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad kai valstybė narė remiasi privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais tam, kad pateisintų teisės aktus, kurie gali kliudyti įgyvendinti laisvę teikti paslaugas, šis pateisinimas turi būti aiškinamas atsižvelgiant į Sąjungos teisės pagrindinius principus, visų pirma į Pagrindinių teisių chartijoje užtikrinamas pagrindines teises.
- 17 Be to, minėtas teismas, remdamasis, be kita ko, 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimu *Pfleger ir kt.* (C-390/12, EU:C:2014:281, 35 ir 36 punktai), priimtu po to, kai Austrijos teismas, kuris taip pat turėjo taikyti Austrijos teisės aktus azartinių lošimų srityje, kreipėsi dėl prejudicinio sprendimo, nurodo, kad valstybės narės rėmimasis Sąjungos teisėje numatytais nukrypti leidžiančiomis nuostatomis, siekiant pateisinti SESV garantuojamos pagrindinės laisvės apribojimą, turi būti laikomas „Sąjungos teisės įgyvendinimu“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

- 18 Galiausiai jis nurodo, kad Sąjungos piliečiai yra NK valdomos įstaigos klientai ir kad šios įmonės darbuotojas yra Bulgarijos Respublikos, t. y. kitos valstybės narės, pilietis.
- 19 Dėl principo *ne bis in idem* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma primena, kad šis principas įtvirtintas ne tik Chartijos 50 straipsnyje, bet ir 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašytos ir 1995 m. kovo 26 d. įsigaliojusios Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo (OL L 239, 2000, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9), (toliau – KŠSI) 54 straipsnyje.
- 20 Be to, jis pažymi, kad 2006 m. kovo 9 d. Sprendime *Van Esbroeck* (C-436/04, EU:C:2006:165, 27 ir paskesni punktai) Teisingumo Teismas nurodė, kad KŠSI 54 straipsnyje, kuriame vartojamas žodžių junginys „tas pačias veikas“, kalbama tik apie atitinkamų veikų buvimą, o ne apie jų teisinį kvalifikavimą.
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, jog 2018 m. kovo 20 d. Sprendime *Garlsson Real Estate ir kt.* (C-537/16, EU:C:2018:193, 37 ir 38 punktai) Teisingumo Teismas patikslino, kad svarbus kriterijus vertinant tos pačios nusikalstamos veikos buvimą yra faktinių aplinkybių tapatumas, suprantamas kaip konkrečių neatskiriama tarpusavyje susijusių veikų visuma, dėl kurios atitinkamas asmuo buvo galutinai išteisintas arba galutinai nuteistas, ir kad tai, kaip pagal nacionalinę teisę teisiškai kvalifikuojama veika ir koks teisinis interesas yra saugomas, neturi reikšmės siekiant konstatuoti esant tą patį pažeidimą, nes pagal Chartijos 50 straipsnį teikiamos apsaugos apimtis valstybėse narėse negali skirtis.
- 22 2016 m. birželio 29 d. Sprendime *Piotr Kossowski* (C-486/14, EU:C:2016:483) Teisingumo Teismas išaiškino: siekiant nustatyti, ar nutarimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra tas sprendimas, kuriuo galutinai užbaigiamas asmens baudžiamasis procesas, kaip tai suprantama pagal KŠSI 54 straipsnį, reikia įsitikinti, kad šis nutarimas buvo priimtas išnagrinėjus bylą iš esmės.
- 23 Dėl bylos, kurią nagrinėja prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jis pirmiausia pažymi, kad nereikia aiškintis, ar jis pagrįstai užbaigė pirmąjį procesą, nes šis procesas buvo galutinai užbaigtas.
- 24 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad iš esmės pirmoji baudžiamoji byla, kurioje buvo tiriamos faktinės aplinkybės, baigėsi pareiškėjo pagrindinėje byloje išteisinimu ir kad antroji baudžiamoji byla buvo susijusi su tomis pačiomis veikomis. Jis mano, kad dvigubo baudžiamąjį persekiojimą draudimas taikomas neatsižvelgiant į šių veikų teisinį kvalifikavimą, todėl Chartijos 50 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama iš naujo nuteisti NK, nors pirmajame išteisinančiame sprendime buvo nurodyta, kad nagrinėjami lošimai yra draudžiami azartiniai lošimai. Vis dėlto, atsižvelgiant į šią aplinkybę, šis aiškinimas jam neatrodo toks akivaizdus, kad nepaliktų jokių abejonių.
- 25 Šiomis aplinkybėmis *Landesverwaltungsgericht Vorarlberg* (Forarlbergo apygardos administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar principas *[ne] bis in idem*, įtvirtintas Pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnyje, turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės kompetentingai administracinei teisėsaugos institucijai neleidžiama skirti asmeniui baudos už azartinius lošimus reglamentuojančio teisės akto nuostatos

pažeidimą, jeigu anksčiau tam pačiam asmeniui dėl kitos azartinius lošimus reglamentuojančios teisės nuostatos (arba bendriau – tos pačios teisės srities nuostatos) pažeidimo iškelta administracinė baudžiamoji byla, kurios faktinės aplinkybės buvo tos pačios, po posėdžio, kuriame buvo įvertinti įrodymai, įsiteisėjusiu sprendimu buvo nutraukta?“

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

- 26 Tiek Austrijos vyriausybė, tiek Komisija teigia, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pakankamai konkrečiai nenurodė, kiek nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos buvo priimtose siekiant įgyvendinti Sąjungos teisę ir kodėl, nepaisant visiškai vidinio pobūdžio, jo nagrinėjamas ginčas turi ryšį su Sąjungos teisės nuostatomis, susijusiomis su pagrindinėmis laisvėmis, dėl kurio prašomas prejudicinis išaiškinimas tampa būtinas šiai bylai išnagrinėti.
- 27 Chartijos 51 straipsnio 1 dalis skirta valstybėms narėms tik tais atvejais, kai jos įgyvendina Sąjungos teisę.
- 28 Šiuo klausimu pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės taikomos visoms situacijoms, kurias reglamentuoja Sąjungos teisė, bet neperžengiant tokių situacijų ribos. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra priminęs, kad jis negali, remdamasis Chartija, vertinti nacionalinės teisės aktų, kurie nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Vis dėlto, jei tokie teisės aktai patenka į šios teisės taikymo sritį, Teisingumo Teismas, gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, turi pateikti visas aiškinimo gaires, kad nacionalinis teismas galėtų įvertinti šių teisės aktų atitiktį pagrindinėms teisėms, kurių laikymąsi jis turi užtikrinti (2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 19 punktą ir 2022 m. gegužės 5 d. Sprendimo *BPC Lux 2 ir kt.*, C-83/20, EU:C:2022:346, 26 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 29 Teisingumo Teismas taip pat yra konstatavęs, jog paaiškėjus, kad nacionalinės teisės aktai gali kliudyti įgyvendinti vieną ar kelias Sutarties užtikrintas pagrindines laisves, Sąjungos teisėje numatytos išimties, skirtos šiai kliūčiai pateisinti, gali būti taikomos, tik jei tai atitinka pagrindines teises, kurių paisymą užtikrina Teisingumo Teismas. Ši pareiga pasyti pagrindinių teisių akivaizdžiai patenka į Sąjungos teisės, taigi ir į Chartijos, taikymo sritį. Todėl, kai valstybės narės naudojasi Sąjungos teisėje numatytomis išimtimis, kad pateisintų Sutartyje užtikrintos pagrindinės laisvės kliūtis, laikoma, kad taip jos „įgyvendina Sąjungos teisę“, kaip tai suprantama pagal Pagrindinių teisių chartijos 51 straipsnio 1 dalį (2014 m. balandžio 30 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Pfleger ir kt.*, C-390/12, EU:C:2014:281, 36 punktą).
- 30 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad paslaugos, kurias vienoje valstybėje narėje įsisteigęs paslaugų teikėjas, nekeisdamas buvimo vietos, teikia kitoje valstybėje narėje įsisteigusiam paslaugų gavėjui, laikytinos tarpvalstybiniu paslaugų teikimu, kaip tai suprantama pagal SESV 56 straipsnį (2015 m. birželio 11 d. Sprendimo *Berlington Hungary ir kt.*, C-98/14, EU:C:2015:386, 26 punktą ir 2020 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *BONVER WIN*, C-311/19, EU:C:2020:981, 19 punktą).
- 31 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad Chartijos 50 straipsnis taikytinas, nes pagal 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimą *Pfleger ir kt.* (C-390/12, EU:C:2014:281, 35 ir 36 punktai), priimtą po to, kai Austrijos teismas, kuris taip pat turėjo taikyti Austrijos azartinių lošimų srities teisės aktus, pateikė prašymą priimti prejudicinį

sprendimą, šie teisės aktai gali kliudyti naudotis SESV 56 straipsnyje užtikrinama laisve teikti paslaugas. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad Sąjungos piliečiai, t. y. kitų nei Austrijos Respublika valstybių narių piliečiai, buvo NK įstaigos, esančios Austrijos *Landesverwaltungsgericht Vorarlberg* (Forarlbergo apygardos administracinis teismas) veiklos teritorijoje ir tik 40 km nutolusios nuo sienos su Vokietija, klientai.

- 32 Šiomis aplinkybėmis reikia pripažinti, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

Dėl priimtimumo

- 33 Austrijos vyriausybė mano, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikia atmesti kaip nepriimtina, nes iš jo negalima nustatyti nei nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis konkrečiai remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nei to, kiek, atsižvelgiant į tokias nuostatas, jam kyla klausimas dėl Sąjungos teisės aiškinimo. Komisija savo ruožtu mano, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, nes nagrinėjamu atveju trūksta faktinių ir teisinių aplinkybių, būtinų norint naudingai atsakyti į prejudicinį klausimą ir įrodyti klausimo svarbą ginčui išspręsti.
- 34 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl, kai pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą (2022 m. gegužės 5 d. Sprendimo *Universiteit Antwerpen ir kt.*, C-265/20, EU:C:2022:361, 22 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 35 Tuo remiantis darytina išvada, kad nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytą teisinį pagrindą ir faktines aplinkybes, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atmesti nacionalinio teismo pateiktą prašymą, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2022 m. gegužės 5 d. Sprendimo *Universiteit Antwerpen ir kt.*, C-265/20, EU:C:2022:361, 23 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 36 Vadinas, kadangi sprendimas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą yra pagrindas pradėti procesą Teisingumo Teisme, būtina, kad nacionalinis teismas tame sprendime aiškiai nurodytų pagrindinės bylos faktines ir teisines aplinkybes ir minimaliai paašškintų prašomų išaiškinti Sąjungos teisės nuostatų pasirinkimo priežastis ir ryšį, kurį jis nustatė tarp šių nuostatų ir jo nagrinėjamam ginčui taikytinų nacionalinės teisės aktų (2022 m. gegužės 5 d. Sprendimo *Universiteit Antwerpen ir kt.*, C-265/20, EU:C:2022:361, 24 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Šie kumuliaciniai reikalavimai, keliami prašymui priimti prejudicinį sprendimą, aiškiai nurodyti Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje. Iš šio straipsnio visų pirma matyti, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti „išdėstomos priežastys, paskatinusios

prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančią teisimą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų bei pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų“.

- 38 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad turi priimti sprendimą dėl antrojo sprendimo, kuriuo už tas pačias veikas tam pačiam asmeniui skirta sankcija dėl pagal *GSpG* 52 straipsnio 1 dalies 1 punktą pirmos inkriminuojamos veikos, t. y. azartinių lošimų rengimo draudžiamų loterijų forma, po to, kai buvo užbaigta pirma baudžiamoji byla, iškelta dėl *GSpG* 52 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytos trečios inkriminuojamos veikos padarymo, t. y. galimybės lošti tokius azartinius lošimus suteikimo, teisėtumo. Jis paašškino, kad todėl jis prašo išaiškinti Chartijos 50 straipsnyje įtvirtintą principą *ne bis in idem*, kuris, jo nuomone, taikytinas, nes pagal 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimą *Pfleger ir kt.* (C-390/12, EU:C:2014:281, 35 ir 36 punktai) toks teisės aktas kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje gali kliudyti naudotis SESV 56 straipsnyje užtikrinama laisve teikti paslaugas. Dėl šio principo aiškinimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, be kita ko, pažymėjo, jog nors jis mano, kad iš esmės pirmojoje baudžiamojoje byloje, kurioje buvo tiriamos faktinės aplinkybės, NK buvo išteisintas ir kad Chartijos 50 straipsnyje numatytas dvigubo baudžiamojo persekiojimo draudimas taikomas neatsižvelgiant į šių veikų teisinį kvalifikavimą, nes pirmajame sprendime buvo nurodyta, kad nagrinėjami lošimai yra draudžiami azartiniai lošimai, atsakymas į pateiktą klausimą jam neatrodo toks akivaizdus, kad dėl jo nekiltų jokių abejonių.
- 39 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas išdėstė priežastis, paskatinusias jį kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo, ir nurodė jo nustatytą ryšį tarp šių nuostatų ir pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų.
- 40 Vadinas, prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl prejudicinio klausimo

- 41 Vieninteliu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Chartijos 50 straipsnis, kiek jame įtvirtintas principas *ne bis in idem*, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama skirti asmeniui baudžiamojo pobūdžio sankciją už nacionalinės teisės nuostatos, galinčios kliudyti naudotis laisve teikti paslaugas, kaip tai suprantama pagal SESV 56 straipsnį, pažeidimą, jeigu dėl šio asmens po teismo posėdžio, kuriame buvo imtasi tyrimo priemonių, jau buvo priimtas galutinis teismo sprendimas, kuriuo šis asmuo buvo išteisintas dėl kitos šio teisės akto nuostatos pažeidimo už tas pačias veikas.
- 42 Chartijos 50 straipsnyje „Teisė nebūti du kartus teisiamam ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką“ nurodyta, kad „niekas negali būti antrą kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jis jau buvo galutinai išteisintas ar nuteistas pagal įstatymą“.
- 43 Pirmiausia reikėtų pažymėti, kad pagal Chartijos 50 straipsnyje įtvirtintą principą *ne bis in idem* draudžiamas kumuliacinis persekiojimas ir baudžiamojo pobūdžio sankcijų taikymas, kaip tai suprantama pagal minėtą straipsnį, už tą pačią to paties asmens veiką (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 24 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 44 Dėl atitinkamo persekiojimo ir sankcijų baudžiamojo pobūdžio vertinimo pažymėtina, kad, remiantis jurisprudencija, atliekant šį vertinimą svarbūs trys kriterijai. Pirmasis – tai teisinis pažeidimo kvalifikavimas pagal nacionalinę teisę, antrasis – pats pažeidimo pobūdis ir trečiasis – suinteresuotajam asmeniui gresiančios sankcijos griežtumo laipsnis (šiuo klausimu žr. 2023 m. gegužės 4 d. Sprendimo *MV-98, C-97/21, EU:C:2023:371*, 38 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2023 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Volkswagen Group Italia ir Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, <...>*, 45 punktą).
- 45 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į šiuos kriterijus, turi įvertinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas persekiojimas ir sankcijos yra baudžiamojo pobūdžio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 50 straipsnį.
- 46 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Chartijos 50 straipsnis taikomas ne tik persekiojimui ir sankcijoms, kurie pagal nacionalinę teisę kvalifikuojami kaip „baudžiamieji“, bet ir, neatsižvelgiant į tokį kvalifikavimą pagal vidaus teisę, persekiojimui ir sankcijoms, kurie turi būti laikomi esančiais baudžiamojo pobūdžio remiantis kitais dviem šio sprendimo 44 punkte nurodytais kriterijais (2023 m. gegužės 4 d. Sprendimo *MV-98, C-97/21, EU:C:2023:371*, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2023 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Volkswagen Group Italia ir Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, <...>*, 48 punktas).
- 47 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prašyme priimti prejudicinį sprendimą pažymi, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas persekiojimas ir sankcijos yra baudžiamojo pobūdžio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 50 straipsnį, atsižvelgiant į šio sprendimo 44 punkte primintus kriterijus, reikia išnagrinėti, ar yra įvykdytos principo *ne bis in idem* taikymo sąlygos.
- 48 Pagal jurisprudenciją principo *ne bis in idem* taikymui nustatytos dvi sąlygos: pirma, turi būti priimtas ankstesnis galutinis sprendimas (*bis* sąlyga) ir, antra, ankstesnis sprendimas ir vėlesnis persekiojimas ar sprendimas (-ai) turi būti susiję su tomis pačiomis veikomis (*idem* sąlyga) (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost, C-117/20, EU:C:2022:202*, 28 punktas).
- 49 Kalbant apie *bis* sąlygą, pažymėtina, jog siekiant nustatyti, ar teismo sprendimas yra sprendimas, kuriuo galutinai baigiamas su asmeniu susijęs baudžiamasis procesas, reikia visų pirma įsitikinti, kad šis sprendimas buvo priimtas išnagrinėjus bylą iš esmės (2021 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *AB ir kt. (Amnestijos atšaukimas), C-203/20, EU:C:2021:1016*, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 50 Tokį aiškinimą patvirtina Chartijos 50 straipsnio formuluotė, nes šioje nuostatoje vartojamos sąvokos „pripažinimas kaltu“ ir „išteisinimas“ neabejotinai reiškia, kad buvo išnagrinėta atitinkamo asmens baudžiamoji atsakomybė ir šiuo klausimu priimtas sprendimas (2021 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *AB ir kt. (Amnestijos atšaukimas), C-203/20, EU:C:2021:1016*, 57 punktas).
- 51 Principu *ne bis in idem*, kylančiu iš *res judicata* galios principo, siekiama garantuoti teisinį saugumą ir teisingumą užtikrinant, kad atitinkamas asmuo, kurio baudžiamasis persekiojimas įvykdytas ir kuriam galbūt paskirta bausmė, būtų tikras, kad dar kartą nebus persekiojamas už tą pačią nusikalstamą veiką (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *Nordzucker ir kt., C-151/20, EU:C:2022:203*, 62 punktas).

- 52 Nagrinėjama atveju iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo konstatuotų aplinkybių visų pirma matyti, kad pirmoji sankcija, skirta NK už azartinius lošimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimą, buvo panaikinta *res judicata* galią įgijusiu šio teismo 2018 m. rugpjūčio 13 d. sprendimu, priimtu po teismo posėdžio, per kurį buvo išnagrinėtos faktinės aplinkybės. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad tyrimo priemonių rezultatai leido jam tame sprendime padaryti išvadą, jog NK, kaip verslininkas, nesuteikė galimybės lošti draudžiamų azartinių lošimų, kaip tai suprantama pagal *GSpG* 52 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą trečiąją inkriminuojamą veiką, ir kad toks sprendimas pagal nacionalinę teisę turi išteisinamojo sprendimo poveikį. Galiausiai minėtas teismas konstatavo, kad NK rengė tokius lošimus, kaip tai suprantama pagal 52 straipsnio 1 dalies 1 punkte inkriminuojamą pirmąją veiką, tačiau dėl to neskyrė jokios sankcijos.
- 53 Iš pirmesniame punkte nurodytų aplinkybių matyti, kad per pirmąjį procesą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priėmė sprendimą išnagrinėjęs bylą iš esmės ir galėjo priimti sprendimą dėl kaltinamojo baudžiamosios atsakomybės, tačiau tai turi patikrinti tas pats teismas.
- 54 Dėl *idem* sąlygos pažymėtina, jog pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją iš paties Chartijos 50 straipsnio teksto matyti, kad pagal šį straipsnį draudžiama persekioti tą patį asmenį arba skirti jam baudžiamąsias sankcijas daugiau nei vieną kartą už tą pačią nusikalstamą veiką (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 31 punktas).
- 55 Šiuo atveju neginčijama, kad abi nagrinėjamos baudžiamosios bylos susijusios su tuo pačiu asmeniu, t. y. NK.
- 56 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją svarbus to paties nusikaltimo buvimo vertinimo kriterijus yra faktinių aplinkybių tapatumas, suprantamas kaip konkrečių neatskiriama tarpusavyje susijusių aplinkybių, dėl kurių atitinkamas asmuo išteisinamas arba galutinai nuteisiamas, visumos buvimas. Taigi pagal Chartijos 50 straipsnį draudžiama už tą pačią veiką skirti kelias baudžiamosios pobūdžio sankcijas pasibaigus įvairiems tam skirtiems procesams (2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Garlsson Real Estate ir kt.*, C-537/16, EU:C:2018:193, 37 punktas ir 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *LG ir MH (Savų pinigų plovimas)*, C-790/19, EU:C:2021:661, 78 punktas).
- 57 Siekdami nustatyti, ar esama tokios konkrečių aplinkybių visumos, kompetentingi nacionaliniai teismai turi išsiaiškinti, ar abiejuose procesuose nagrinėjamos materialinės veikos yra laiko, erdvės atžvilgiu bei dėl savo objekto neatskiriama tarpusavyje susijusios (2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *LG ir MH (Savų pinigų plovimas)*, C-790/19, EU:C:2021:661, 79 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 58 Be to, atsižvelgiant į šio sprendimo 56 punkte primintą jurisprudenciją, pagal *idem* sąlygą reikalaujama, kad faktinės aplinkybės būtų identiškos. Kita vertus, principas *ne bis in idem* netaikomas, kai nagrinėjamos faktinės aplinkybės yra ne identiškos, o tik panašios (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 36 punktas).
- 59 Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad tai, kaip pagal nacionalinę teisę teisiškai kvalifikuojama veika, ir tai, koks teisinis interesas saugomas, neturi reikšmės siekiant konstatuoti tą patį pažeidimą, nes pagal Chartijos 50 straipsnį suteikiamos apsaugos apimtis negali skirtis įvairiose valstybėse narėse (2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197,

36 punktas ir 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *LG ir MH (Savų pinigų plovimas)*, C-790/19, EU:C:2021:661, 80 punktas) ar priklausomai nuo Sąjungos teisės srities, nebent šioje teisėje numatyta kitaip (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 35 punktas).

- 60 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris vienintelis turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl faktinių aplinkybių, turi nustatyti, ar jo nagrinėjamas ginčas susijęs su faktinėmis aplinkybėmis, identiškomis toms, dėl kurių priimtas 2018 m. rugpjūčio 13 d. sprendimas, nurodytas šio sprendimo 52 punkte.
- 61 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, abi nagrinėjamos baudžiamosios bylos buvo susijusios su iš esmės identišku faktinių aplinkybių tyrimu, be kita ko, dėl jų ryšio laiko ir erdvės atžvilgiu. Per NK priklausančioje įstaigoje 2017 m. gruodžio 29 d. atliktą patikrinimą buvo nustatyta, kad joje buvo įrengti keturi veikiančios azartinių lošimų automatai, nors nebuvo išduota licencija juos eksploatuoti. Šiomis aplinkybėmis tai, kad pirmiausia NK buvo persekiojamas už pirmojoje baudžiamojoje byloje nagrinėtą galimybės lošti draudžiamas loterijas suteikimą jam veikiant kaip verslininkui, o vėliau, antrojoje baudžiamojoje byloje, už tokių loterijų rengimą, remiantis šio sprendimo 59 punkte nurodyta jurisprudencija, gali būti laikoma nereikšminga konstatuojant „tos pačios nusikalstamos veikos“ buvimą.
- 62 Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad baudžiamojo pobūdžio sankcijų skyrimo proceso, grindžiamo tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis, tęsimas reiškia Chartijos 50 straipsnyje įtvirtintos pagrindinės teisės apribojimą.
- 63 Vis dėlto Chartijos 50 straipsnyje įtvirtintos pagrindinės teisės apribojimą galima pateisinti remiantis jos 52 straipsnio 1 dalimi (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 64 Pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Pagal tos pačios dalies antrą sakinį, remiantis proporcingumo principu, šių teisių ir laisvių apribojimai galimi tik tuo atveju, jeigu jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendruosius interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.
- 65 Nagrinėjamu atveju, pirma, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad abi Feldkircho apskrities administracinės institucijos pradėtos procedūros, po kurių buvo priimtas 2018 m. rugpjūčio 13 d. sprendimas ir 2018 m. lapkričio 30 d. sprendimas ir kartu vykdomas persekiojimas, buvo numatytos įstatyme.
- 66 Antra, dėl Chartijos 50 straipsnyje įtvirtintos pagrindinės teisės esmės paisymo reikia priminti, kad galimybė kumulatyviai taikyti persekiojimą ir sankcijas nekeičia Chartijos 50 straipsnio esmės su sąlyga, kad pagal nacionalinės teisės aktus neleidžiama persekioti ir bausti už tas pačias veikas, pripažįstant tą patį pažeidimą ar siekiant to paties tikslo, o tik numatyta galimybė kumulatyviai taikyti persekiojimą ir sankcijas pagal skirtingus teisės aktus (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 43 punktas).
- 67 Feldkircho apskrities administracinės institucijos pradėtais dviem procesais, kai buvo vykdomas kumuliacinis baudžiamasis persekiojimas, buvo siekiama to paties tikslo, t. y. nubausti už neteisėtus azartinius lošimus lošimo automatais, ir jie buvo grindžiami tais pačiais teisės aktais.

- 68 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Chartijos 50 straipsnis, kiek jame įtvirtintas principas *ne bis in idem*, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama skirti asmeniui baudžiamojo pobūdžio sankciją už nacionalinės teisės nuostatos, galinčios kliudyti naudotis laisve teikti paslaugas, kaip tai suprantama pagal SESV 56 straipsnį, pažeidimą, jeigu dėl šio asmens po teismo posėdžio, per kurį buvo imtasi tyrimo priemonių, jau buvo priimtas galutinis teismo sprendimas, kuriuo šis asmuo buvo išteisintas dėl kitos šio teisės akto nuostatos pažeidimo už tas pačias veikas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 69 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnis, kiek jame įtvirtintas principas *ne bis in idem*, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama skirti asmeniui baudžiamojo pobūdžio sankciją už nacionalinės teisės nuostatos, galinčios kliudyti naudotis laisve teikti paslaugas, kaip tai suprantama pagal SESV 56 straipsnį, pažeidimą, jeigu dėl šio asmens po teismo posėdžio, per kurį buvo imtasi tyrimo priemonių, jau buvo priimtas galutinis teismo sprendimas, kuriuo šis asmuo buvo išteisintas dėl kitos šio teisės akto nuostatos pažeidimo už tas pačias veikas.

Parašai.